

OM FANGEKOSTEN.

Bidrag til forståelsen af
straffefuldbyrdelsens hygiejniske virkninger.

For at modvirke den skadelige indflydelse, som den reglementerede fangekost måtte antages at udøve på fangernes sundhedstilstand, blev der¹⁾ fra 1ste April 1873 foretaget en forandring i det for de danske straffeanstalter gældende spisereglement. Kosten fik en tilsætning af blodpræparater, hvorved man tilsigtede at gøre den mere nærende og lettere fordøjelig og tillige søgte at bryde noget af den ensformighed, hvormed den nødvendigvis måtte være behæftet. Det kunde imidlertid ikke uden videre forudsættes, at de i sin tid påviste mangler ved fødens sammensætning hermed vare hævede; og selv om der måtte være skaffet fuld dækning af den væsentligste mangel — den altfor ringe mængde kvælstofholdige næringsstoffer — så måtte det dog afhænge af fortsatte undersøgelser, om og i hvilken udstrækning de hygiejniske ulemper ved straffe-

¹⁾ So beretning fra kontoret for fængselsvæsenet om straffeanstaltternes tilstand i tidsrummet fra 1 April 1868—31 Marts 1873, pg. 116.

fuldbyrdelsen derved vare fjernede. Dette blev da også forudset og udtrykkelig fremhævet af den højtærede fængselsbestyrelse i beretningen, og der var således opfordring nok for mig til at tage spørgsmålet for. Til oplysning herom har jeg i løbet af året 1877 anstillet en række undersøgelser i kvindefængslet på Christianshavn. Da de i flere henseender have givet ret afgørende resultater, der formentlig kunne få anvendelse ved bedømmelsen af lignende forhold i andre straffeanstalter, har jeg troet, at en kort redegørelse for disse undersøgelser kunde have nogen interesse på dette sted, hvor spørgsmålet tilmed for nylig er berørt i beretningen om Den Nordiske Penitentiærforenings andet møde (emne IV).

Jeg skal da først henlede opmærksomheden på, at den forandring i kosten, der indførtes ved begyndelsen af femåret 1873, og som formentes at være i stand til at bringe fuld dækning for fødens mangel på kvælstofholdige næringsstoffer, ikke har nået dette mål. Formodningen om, at det måtte forholde sig således, fik jeg først gennem en række undersøgelser af stofskiftet, ved hvilke det nøjagtigt blev bestemt, hvormeget de pågældende fanger virkelig fortærede af den tilbudte føde, og hvor store organismens udgifter vare gennem urinstofudskilningen under samtidig iagttagelse af forandringerne i legemsvægten. For at finde forklaringen af forskellige forhold, der måtte være påfaldende, blev det nødvendigt at kontrollere selve tilberedningen af blodbuddingen og blodmelet. Det viste sig herefter, at behandlingen af blodet foregik meget omhyggeligt og nøjagtigt efter den af Professor PANUM angivne metode. Det fremstillede blodmel var smukt og gav i blodbuddingen en forholdsvis velmagende ret, der også gennemgående yndes af fangerne. Ved fordelingen af blodmelet gik man imidlertid ud fra for det første, at der af hver pot blod kunde indvindes et pund blodmel og dernæst, at der i hvert pund blodmel indeholdtes så meget albuminstof, at det påviste deficit — ifølge be-

regningen c. 13 gram tørt albuminstof daglig — rigeligt vilde blive dækket, når fem fanger ugenlig delte blodmelet af 1 pot blod. Man forudsatte således, at en femtedel pund (100 gram) blodmel mindst skulde indeholde 91 gram albuminstoffer.

Formentlig er man ved denne fordeling gået ud fra Professor PANUMS angivelse, at blodmelet indeholder 15,5% kvælstof = 99,9% albuminstof. Denne angivelse gælder imidlertid kun om blodmelet i absolut tør tilstand. At den ikke kan få anvendelse på det blodmel, der tilberedes i fængslet, fremgår deraf, at blod ikke indeholder mer end c. 18% albuminstoffer, en pot blod altså c. 180 gram. Når der af hver pot blod produceres 1 pund (500 gram) blodmel, kan hvert 100 gram blodmel i det højeste indeholde 36 gram albuminstoffer. Istedensfor de forlangte 13 gram vilde hver fange herefter kun få c. 5 gram daglig eller ugenlig 55 gram for lidt.

I virkeligheden er nu det tillæg, der gives i blodbuddingen, endda noget mindre. Jeg skal ikke opholde mig ved, at den mængde blodmel, der indvindes af hver pot blod i fængslet, varierer meget betydeligt. Hænger dette end jevnlige sammen med, at blodet på grund af dets opbevaring, indsamling og beskaffenhed i virkeligheden kun kan give et mindre godt udbytte, så skyldes det dog sikkert ligeså ofte blodmelets fugtighedstilstand ved vejningen. Af ikke mindre betydning er det, at en nok så omhyggelig behandling udenfor et kemisk laboratorium ikke når at få et præparat frem, der indeholder alt det, der kan indvindes af blodet. Til nærmere oplysning har jeg ladet foretage en nøjagtig kvælstofbestemmelse af fængslets blodmel. Istedensfor de antagne 99% indeholdt det kun 32% tørt albuminstof (5,12% kvælstof). Den dag, da prøven udtoges, blev der af hver pot blod kun udbragt 358 gram blodmel (c. 114 gram tørt albuminstof); hver fange fik således i den pågældende uge kun et tillæg af c. 23 gram eller 68 gram for lidt.

Mangelen på kvælstofholdige næringsstoffer var imidler-

tid ikke den eneste fejl, der i sin tid blev påvist i sammensætningen af den reglementerede fangekost. Den indeholdt tillige *mere kulstof* end nødvendigt (daglig c. 50 gram for meget), og dette tilførtes fremdeles organismen for den allerstørste del i form af kulhydrater, medens kun en meget ringe mængde var tilstede som fedt. Hertil kom nu, at omtrent halvdelen af fødens albuminstoffer (for mandfolkenes vedkommende noget over, for fruentimmernes vedkommende noget under halvdelen) blev givet i rugbrød, og at kosten i det hele ved sin ensformighed, mangel på pirringsmidler, tildels også ved sin form, ikke i længden kunde antages at vække madlysten og måtte fremkalde en stærk belastning af tarmkanalen. I overensstemmelse hermed have mine undersøgelser også vist, *at en meget stor mængde af føden går tilspilde* ikke blot, fordi den ikke kan fortæres, men også fordi den ikke kan *fordøjes*. Jeg skal foreløbig holde mig til dette sidste punkt.

Det har da for det første vist sig, at mængden af de udtømte ekskrementer gennemgående er meget betydelig forøget. Når en fange nogenlunde stadigt fortærer den hele reglementerede portion rugbrød — og denne er tilmed i kvindefangernes kost daglig 250 gram mindre end i mandfangernes — så kan ekskrementmængden stige til 600—700 gram i døgnet; sjældent går den ned under 250 gram, og gennemsnitlig tør den under iøvrigt lige omstændigheder sættes til 3—400 gram i døgnet. For at have et skøn om, hvor stor en mængde af de fortærede albuminstoffer, der under disse omstændigheder går tilspilde for organismen, lod jeg foretage nogle nøjagtige bestemmelser af kvælstofmængden i ekskrementerne (i STEINS laboratorium).

Ved en af disse fandtes i 100 gram ekskrementer 0,9125 gram kvælstof. Den samlede ekskrementmængde i det pågældende døgn var 400 gram, hvori altså 3,6500 gram kvælstof, svarende til 22,8 gram albuminstof, den beregnede indtægt samme døgn i den virkelig fortærede føde var 6,4 gram kvælstof, svarende til 40,5 gram albu-

minstof \varnothing : 55 % af det fortærede albuminstof var gået bort med ekskrementerne.

Ved en anden undersøgelse fandtes i 100 gram ekskrementer 1,3485 gram kvælstof: den samlede ekskrementmængde i døgnet 425 gram, hvori 5,7311 gram kvælstof, svarende til 35,8 gram albuminstof, den beregnede indtægt samme døgn i den virkelig fortærede føde var 8,4 gram kvælstof, svarende til 52,5 gram albuminstof \varnothing : 67 % af det fortærede albuminstof var gået tabt med ekskrementerne.

Heldigvis er det tab, fangerne lide på grund af fødens sammensætning, ikke hver dag så enormt. Begge kvælstofbestemmelser vedrørte en og samme fange; døgnene vare valgte vilkårligt i den periode af 14 dage, under hvilken der blev anstillet detaillerede undersøgelser angående stofskiftet hos hende; for de øvrige dage i perioden har jeg ingen bestemmelser af ekskrementernes kvælstofmængde. Derimod fremgår det af undersøgelserne, at den fortærede kvælstofmængde begge dage var under den mængde, hun daglig, gennemsnitlig fortærede i den hele periode, ligesom at ekskrementmængden var over den gennemsnitlige størrelse. Tages disse omstændigheder i betragtning, bliver forholdet en del gunstigere. Den beregnede daglige, gennemsnitlige indtægt af kvælstof i den fortærede føde udgjorde 9,7 gram, svarende til 60,6 gram albuminstof. Går man nu ud fra, at kvælstofmængden i 100 gram af hendes ekskrementer gennemsnitlig har været 1,1 (\varnothing : middeltallet af de to bestemmelser), så vil hun i den forholdsvis ringe daglige, gennemsnitlige ekskrementmængde af 275 gram have tabt 3,0 gram kvælstof, svarende til 18,7 gram albuminstof. Efter denne korrektion stiller forholdet sig ganske vist ikke så lidt gunstigere, men det viser sig desuagtet, at hun dog endnu taber 30 % af de albuminstoffer, hun har fortæret i føden. Til sammenligning skal jeg meddele, at man andensteds under lignende forhold (i et Münchener fængsel) omtrent er kommen til samme resultat; det viste sig der,

at gennemsnitlig 27 $\frac{1}{10}$ af den fortærede æggelvidemængde gik ufordøjet bort med ekskrementerne.

Den reglementerede fangekost indeholder altså hverken en tilstrækkelig mængde af visse nødvendige næringsstoffer, ej heller byder den disse i et passende indbyrdes forhold; de næringsmidler, hvoraf føden sammensættes, såvelsom hele deres form gør det tilmed umuligt for organismen at drage den fulde nytte af det, der fortæres. Det følger af sig selv, at ernæringen under disse omstændigheder må lide, og at organismen må sætte til af, hvad den har opsparet fra tidligere tid, eventuelt må forbruge mere eller mindre af sine egne nødvendige vævselementer. At dette ikke i længden kan gå uden forstyrrelse af sundhed, af kraft og velbefindende, er klart. Erfaringen bestyrker da også dette, men den lærer tillige — og dette gør manglerne ved kosten fra et praktisk standpunkt dobbelt farlige — at de tab, organismen lider, kunne bæres i lang tid, uden at befindendet tilsyneladende lider derunder, og uden at de pågældende fremkomme med nogensomhelst klage. Muligvis hænger dette sammen med de specielle og ejendommelige forhold i fængslet, med det indesluttede liv, den forholdsvis ringe arbejdsydelse, hvorunder organismen lettere ond ellers vænner sig til en for ringe tilførsel af næringsstoffer. Hvorom alting er, det er først, når fangen i lang tid har båret dette tab, at svækkelsen giver sig tilkende ved subjektive tegn, men da er denne ofte så vidt fremskreden, at retableringen hverken altid er hurtig eller let, og det er kun ved en minutøs iagttagelse, at den skadelige indflydelse af kosten kan opdages og forebygges. De midler, der i så henseende stå til vor rådighed, ere nærmest nøjagtige optegnelser angående den mængde føde, der virkelig fortæres af den enkelte fange, og hyppige vejninger.

Til nærmere oplysning om den jævne og umærkelige måde, hvorpå svækkelsen udvikler sig som følge af den utilstrækkelige næring, skal jeg med et par ord omtale forholdet hos den ovennævnte fange.

Det var en sund 22 årig pige (indsat d. 23¹² 75, ikke tidligere straffet, dømt til 8 år i tugthuset for barnesødsel i dølgsmål og fostermord). I de første 3 måneder af straffetiden var appetiten ret god. Som tabel 1, side 24, viser, forøgedes hendes vægt gennemsnitlig 5,5 gram daglig. I de følgende 3 halvår viste der sig et jævnt tiltagende vægttab. Hun befandt sig fuldstændigt vel, klagede ikke over nogetsomhelst, udførte sit lette arbejde (i fællesskab, bortset fra 2 måneder, da hun på grund af en disciplinær forseelse blev sat tilbage i cellen) til tilfredshed. Kun en kort tid var hun (i straffetidens 4—5 måned) lidt forknøt og trykket af straffen samtidig med lette uregelmæssigheder i menstruationen. Vægttabet steg jævnt fra gennemsnitlig 2,7 til 19 gram daglig. Samtidig tabte appetiten sig jævnt, således at hun ved udløbet af det tredje halvår (efter en straffetid af 1 år og 9 måneder) knap spiste halvdelen af middagsmaden, men endnu så godt som alt rugbrød. Da hun tillige havde haft et arbejde, der fordrede større kræfter (væven), lod jeg kort efter foretage en vejning. Det viste sig da, at hun i 11 dage havde tabt gennemsnitlig 56,8 gram daglig. Jeg tog heraf anledning til at underkaste hende ovenberørte nærmere undersøgelse, under hvilken der isøvrigt ikke blev foretaget nogensomhelst forandring i hendes måde at leve og arbejde på. Som det efter resultatet af undersøgelsen måtte ventes, tiltog vægttabet i de følgende 47 dage 61,1 gram daglig. Hun købte da af sin arbejdsfortjeneste lidt sukker og mælk og spiste lidt mindre rugbrød, hvorefter tabet i et par måneder reduceredes til 19,2 gram daglig. I de følgende tre uger spiste hun meget lidt til middag og knap halvdelen af rugbrødet, vægttabet steg herefter atter betydeligt — gennemsnitligt 59,5 gram daglig. Først nu, efter en straffetid af 2 år og 1 md., og efterat hun havde tabt 11250 gram i vægt i sammenligning med vægten ved indsættelsen, optrådte subjektive forstyrrelser i befindendet. Hun klagede over nogen mathed og træthed, havde mindre udholdenhed ved og lyst til arbejdet. Isøvrigt befandt hun sig vel, maden smagte hende vel ikke, men tungen var ren, åbningen i orden, søvnen god, sindet i ligevægt. Menstruationen regelmæssig. Hun fik da en halv pot sød mælk daglig, sigtebrød for rugbrød og købte selv $\frac{1}{8}$ \mathcal{T} smør ugenlig. Uden at der isøvrigt indtrådte nogen forandring i hendes hele regimen, opholdssted, arbejde o. s. v. tiltog derefter vægten i de følgende 7 dage gennemsnitlig 35,7 gram daglig og i den næste uge endog 71,4 gram daglig, medens samtidig velbefindendet vendte tilbage. Da hun atter blev sat på reglementeret fangekost, kunde hun næsten kun nyde rugbrød og endda kun en del deraf; efter 6 dages forløb

viste det sig, at hun gennemsnitlig havde tabt 250 gram daglig, og at matheden atter tiltog betydeligt, hun kastede af og til det nydte op, tunge ren, åbning daglig og naturlig. Hun blev derefter indlagt på sygehuset, hvilede ud i sengen i en uge, fik mælk, havresuppe, franskbrød, kraftig middagsmad og vin, som hun alt nød med appetit, og tiltog herunder daglig 35,7 gram; i den følgende uge kom hun op, følte sig snart kraftig igen, deltog flittigt i rengøringsarbejde og vandt herunder endog 178,5 gram daglig. Hun blev herefter i 16 dage sat tilbage til sit reglementerede arbejde på fællestuen, fik husets kost om middagen, som hun næsten spiste op, men sigtebrød og en halv pot mælk istedenfor rugbrød og øl. Hun vedblev vel endnu at tiltage i vægt, men kun 15,6 gram (jfr. side 25 nr. 1 og 2).

Et andet tilfælde angik en 47 årig enke (indsat 0,1 77 på 1 år i forbedringshuset for rufferi, tidligere straffet tre gange med simpelt fængsel). Hun var kraftigt bygget, meget fed, angav, at hun jævnlig tidligere om sommeren havde ladet sig årelade uden bestemt grund; på halsen følte et par svulne lymfekirtler, om den ene ankel sås dagen efter indsættelsen et let ødem, der hurtigt svandt. Iøvrigt sund. I de første tre måneder af straffetiden (se tabel 2, side 24) tabte hun daglig 55,5 gram, i det følgende halvår 54,6 gram, dog noget forskelligt i dettes første og to sidste trediedele (i 43 dage 63,9 gram i 140 dage 51,7 gram daglig). Hun spiste vel største delen af middagsmaden op, men af brødet kun meget lidt, arbejdede stille og ret flittigt ved sit lette arbejde (værkplukning) i fællesskab med andre fanger, og frembød hverken subjektive eller objektive symptomer på sygdom. Efterat hun på min opfordring havde tvunget sig til at nyde så meget brød som muligt, standsede vægttabet i 9 dage; i den følgende uge, da hun kun fortærede $\frac{1}{4}$ portion rugbrød daglig, men al middagsmaden — og endda 2 dage lidt til — tabte hun, medens hun samtidig i ugens løb kvitterede henved 2000 gram ekskrementer, daglig 107 gram i vægt.

Skønt hun lagdes tilsengs, fik sigtebrød, mælk, havresuppe, extramiddagsmad og levertran, varede det endnu en uge, inden vægttabet aftog. Hun havde da i det hele siden indsættelsen — altså i henved 10 måneder — tabt 16500 gram. I tre dage holdt hun sig derpå i ligevægt, men tiltog så i de følgende 5 dage — skønt hun kom op og blev sat tilbage på sin afdeling — 250 gram daglig. Samtidig fik hun atter reglementeret fangekost, af hvilken hun fortærede mere end sin portion. I de sidste to måneder tabte appetiten sig atter noget, hun måtte købe sig noget mælk og smør for at få det meste af brødet ned. Vel indtrådte der ikke ligefrem noget vægttab, men den hele ernæringsvirksomhed var dog i

tilbagegang, idet hun fra den nævnte tilgang af 250 gram daglig i de følgende 34 dage sank ned til 62,5 gram daglig og i de sidste 22 dage til 22,7 gram daglig. (jfr. side 26. nr. 1 og 2).

De her fremdragne eksempler — der isøvrigt med letthed ville kunne forøges i antal — ere med villie udvalgte mellem fællesfangerne, det første tilmed blandt den gruppe forbrydere, der ellers gennemgående må afsone deres lange straffetider i cellefængslet. Det er tilstrækkeligt bekendt, at ganske lignende ernæringsforstyrrelser optræde i cellefængslet. Da de undersøgelser, jeg har anstillet, bekræfte, at de fremkomme hyppigere her end i fællesafdelingerne, ligger det nær at spørge, om manglerne i kosten ere tilstrækkelige til at forklare forholdet, eller om ikke andre momenter må tages med i betragtning.

Spørgsmålet må for en del besvares bekræftende; thi for det første ere cellefangerne gennemgående yngre individer. Selv om man tør forudsætte — hvad erfaringen også bekræfter — at den unge kraftige organisme en tid lang lettere kan udholde den store belastning, fordøjelsesorganerne må tåle, så kræver dog individet et forholdsvis større ernæringsmateriale, når vægt og velbefindende skulle vedligeholdes. Af ikke mindre betydning er den omstændighed, at fødens ensformighed og smagløshed utvivlsomt gør sig langt mere gældende, når måltidet dag ud og dag ind må nydes i ensomhed, uden at den ringe bevægelse, fangen får i frisk luft, ene i en lille lukket cellegård, kan bidrage væsentligt til at vække madlysten. Ved siden heraf spiller sikkert den omstændighed en vis rolle, at disse fanger i den første tid af straffen — under hvilken de da også i almindelighed tiltage i vægt — overfylde sig med den ufordøjelige kost for at blive mætte. Når appetiten så tabes, er tarmkanalen allerede mindre vel skikket til at drage nytte af det, der fortæres, og ligesom cellefangerne have mindre rigelig adgang til selv at forbedre kosten, således er det vist, at de gennemgående ere mindre tilbøjelige til at benytte den adgang, de have. Endelig — og ikke

mindst vigtig er den omstændighed —, at cellefangerne såvel når henses til forbrydelsens beskaffenhed som til forbryder-individualiteten gennemgående ere meget forskellige fra fællesfangerne. Hvormange overgange man end kan påvise mellem begge grupper, tør det dog siges, at det her i landet væsenligt er indenfor cellefængslets område, at man finder de forbrydere eller det afsnit af et forbryderliv, hvor misgerningen, domfældelsen og straffen formå at avle den dybe og alvorlige sjælelige rørelse, hvorpå håbet om en moralsk regeneration hviler. Hvad enten denne nu bliver fuldstændig eller ej, er det klart, at det psykiske arbejde, der præsteres, kan være lige stort, og at det utvivlsomt i det hele er langt større og mere anstrengende i end udenfor cellefængslet. Bortset fra, at ethvert arbejde på dette område stiller krav til organer, der ere meget fintmærkende og trænge til rigelig og hurtig erstatning af forbruget, så kan man ikke vente, at det, når det er strengt og vedholdende og gennemgående ledsages af deprimerende sindstilstande af skam, anger, uro, mismod og bekymring for fremtiden, i længden skulde kunne vedligeholde nogen trang til at nyde en ensformig, tildels smagløs og tungt fordøjelig kost.

Blandt de momenter, jeg her har hentydet til, er der enkelte, hvis virkning simpelthen kan kompenseres ved en rigeligere og hensigtsmæssigere tilførsel af næringsstoffer. Andre — og navnlig da det sidstomtalte forhold — kunne ikke udjævnes fuldstændigt ad denne vej. Uden tvivl er her et punkt, hvor fangens helbred og liv kan være udsat for fare. For kvindefangernes vedkommende — dem, jeg alene for tiden tør udtale nogen mening om — er jeg dog tilbøjelig til at antage, at faren kun ganske undtagelsesvis optræder i en sådan skikkelse, at den ikke lader sig forebygge eller påvirke indenfor den givne ordening og under den gældende progression i straffen.

Erfaringen i fængslet bekræfter altså i alt væsenligt rigtigheden af den antagelse, at den reglementerede fange-

kost er utilstrækkelig til at vedligeholde fangernes vægt og velbefindende, og at den forbedring af kosten, der indførtes i 1873, ikke har været istand til at fremkalde nogen meget iøjnefaldende forandring i så henseende. Jeg skylder imidlertid at gøre opmærksom på, at der ved siden af de *iagttagelser*, jeg hidtil har omtalt og støttet mig til, foreligger andre, *der tilsyneladende pege lige i modsat retning*. Jeg sigter da først og fremmest til den bekendte omstændighed, at det ingenlunde er sjældent at finde fanger, der i visse perioder enten vedligeholde deres vægt eller endog tiltage ikke ubetydeligt i vægt. Har man først heraf draget den slutning, at fangekosten i og for sig og gennemgående må være tilstrækkelig, så ligger det ganske vist nær at drage den næste slutning, at de forstyrrelser i ernæring og velbefindende, der trods dette iagttages, må skyldes noget andet end kosten. Da ernæringsforstyrrelserne, som alt omtalt, forekomme hyppigere i cellefængslet og tillige her optræde i en mere akut, iøjnefaldende skikkelse, er det naturligt, at man fortrinsvis har søgt årsagen i straffesystemet. Den af min højtærede formand, afdøde Dr. HEMPEL, i beretningen fra fængselskontoret for 1868—73 udarbejdede statistiske sammenstilling går således ud på at godtgøre dette. Skønt jeg i mange punkter kan være enig i de resultater, hvortil han er kommen, kan jeg dog ikke undlade at gøre nogle bemærkninger vedrørende dels selve værdien af *det materiale, der er benyttet i statistiken*, og dels *den måde*, hvorpå det er benyttet. Det turde da for det første være klart, at man, før man benytter det foreliggende materiale, må eliminere en hel række forstyrrende indflydelser. Nærmest ligger det vel i så henseende at få oplyst, i hvilke tilfælde den reglementerede kost virkelig er fortæret, samt i hvilket omfang der er tilstået fangerne tillæg til kosten. Af ikke mindre betydning er det at undersøge den rolle, forskellige sygelige tilstande have spillet. Dette gælder ikke blot de mere fremtrædende kroniske og akutte sygdomme; selv mindre

betydelige, forbigående forstyrrelser af befindendet kunne naturligvis komme til at gøre et stærkt udslag i den ene eller anden retning, alt eftersom det reglementerede tidspunkt for vejningen falder sammen med dem eller ikke. Endelig bør man for kvindernes vedkommende tage hensyn til svangerskab, fødsler og diegivning.

Eliminationen af disse forstyrrende indflydelser forudsætter allerede under selve *indsamlingen af materialet* et meget betydeligt arbejde, der tildels kun kan udføres ved hjælp af et vel instrueret opsynspersonale. Jeg skylder da også dette, at det materiale, jeg har kunnet samle, og som alt omfatter et ikke ringe antal fanger, er blevet brugeligt også med hensyn til det førstnævnte punkt. Det er naturligvis kun de fanger, der have været indsatte på kort tid, jeg har kunnet følge gennem hele straffetiden. Der er imidlertid næppe nogen periode af de længere straffetider, jeg ikke har haft lejlighed til at iagttage hos et eller flere individer. Ved at sammenholde erfaringerne angående disse perioder og ved at gennemarbejde det meget betydelige antal vejninger, der alt forelå om de hensiddende fanger, har jeg kunnet danne mig et skøn om de væsentligste herhenhørende forhold. I det følgende skal jeg tillade mig at fremsætte nogle orienterende bemærkninger om forskellige punkter, som jeg alt nu tror at kunne udtale mig bestemt om, og som turde have en mere fremtrædende betydning.

Jeg skal da først henlede opmærksomheden på, at den reglementerede fangekost sikkert under visse betingelser er istand til at vedligeholde fangens vægt, ja endog at forøge den noget. Hyppigt finder dette Sted i de tre første måneder efter indsættelsen, sålænge den pågældende formår at fortære hele sin portion. Den vægtforøgelse, der gennemgående findes i denne periode, skyldes imidlertid også ofte den omstændighed, at fangen fortærer mere end den reglementerede portion, i det man her, som andendets, hvor det galdt om at bøde på kostens utilstrækkelig-

hed og udjævne individuelle forskelligheder, har måttet tillade dem, der have stærk appetit, at spise hvad andre på afdelingen ikke ville modtage. Vægtforøgelsen kan herved være meget betydelig. For den hele periode af tre måneder har jeg undtagelsesvis set den stige til en gennemsnitlig daglig vægtsforøgelse af 80 gram. For kortere afsnit i perioden endog flere gange højere. I almindelighed er forøgelsen dog mere moderat. Forsåvidt fangen formår at fortære hele sin kostportion, kan man også senere hen i straffetiden undtagelsesvis finde, at vægten vedligeholdes eller forøges i løbet af nogle måneder eller længere, uden at der gives noget tillæg. Ordenligvis veksler da disse perioder med andre, i hvilke der indtræder vægttab, og disse ere tilmed større, således at fangen desuget aftager i vægt.

Det er således i almindelighed kun i begrænsede perioder, at den fange, der alene er henvist til den reglementerede kost, kan vedligeholde sin vægt. For en stor del hænger dette naturligvis sammen med, at det i længden ikke er muligt at fortære den hele portion. Først plejer det at gå ud over rugbrødet. Da omtrent halvdelen af kostens albuminstoffer findes i dette, er det forståeligt, at fangerne — og dette gælder navnlig de unge og kraftige individer — blive meget sensible ligeoverfor afvexlinger i appetiten, navnlig da således, at tilsyneladende små afvigelser og formindskelser i denne hurtigt give forholdsvis store vægttab, der med eller uden svingninger gå over i en jevn tiltagende vægtformindskelse tidligere eller senere ledsaget af subjektive forstyrrelser i befindendet. Ved siden heraf lærer erfaringen imidlertid, at der findes et ikke ringe antal fanger, der særdeles vel tåle en vægtformindskelse, selv om den ikke er ganske lille, når den blot ikke til nogen tid antager en forholdsvis stærk progression. Dette gælder navnlig de ældre og tidligere straffede fanger, der i eller udenfor fængselslivet have vænnet organismen til at lempe sig efter ugunstige ernæringsforhold. Under større

eller mindre svingninger i vægten sætte de sig forholdvis hurtigt i ligevægtsstilstand med den ringere tilførsel af næringsstoffer, og ved tilsyneladende ubetydelige tillæg — af smør, mælk eller sukker, som de selv tilkøbe sig — hjælpe de af og til på appetiten og bøde på manglerne ved kosten.

Foruden de her nævnte individuelle omstændigheder er der sikkert en del andre, der må tages i betragtning, når man vil have et ensartet materiale til bedømmelsen af forandringerne i vægten. Hvad således angår den hyppige forøgelse af vægten i begyndelsen af straffetiden, da skyldes den vistnok af og til den omstændighed, at vægten ved indsættelsen er lavere end den individuelle gennemsnitsvægt, men det hænder vistnok ligeså hyppigt, at fangen medbringer sin gennemsnitsvægt og i den første tid af straffen ved den sædvanlige stærke appetit og rolige leve-måde uden nogetsomhelst anstrengende arbejde når langt op over denne. Herved forrykkes naturligvis i høj grad betydningen af senere vægttab, Af iøjnefaldende betydning er fremdeles, som alt tidligere omtalt, både individets moralske reaktion under straffen og de mange forskellige sygelige tilstande, der medbringes eller tilfældigt optræde i fængslet. Man kan her ikke berolige sig med, at den statistiske sammenstilling af et større antal tilfælde vil udjævne fejlene. Uensartetheden er så stor, at de enkelte tilfælde hver for sig må gennemgås kritisk, eventuelt udskilles af materialet. Der er såmeget mere anledning dertil, som det absolute antal af dem, der komme til iagttagelse på de senere stadier navnlig af collestraffen, er meget lille.

Til nærmere belysning af forskellige her fremdragne forhold skal jeg tillade mig at henvise til nedenstående iagttagelse:

Cellefange Nr. 151, 21 år gammel, indsat den 17 Juni 1877 på 6 år for barnesødsel i dølgsmål og fostermord, ikke tidligere straffet. Hun var i legemlig henseende sund og kraftig, vel næret og stærk bygget. Sin forbrydelse angrede hun såmeget inderligere, som hun

i hjemmet havde gået for og også selv havde indbildt sig at være meget religiøs udviklet og nu erkendte, at det hele dog havde været uden dybere betydning. Hun frygtede meget for at sidde ene i cellen, og da hendes uro og bekymring hurtigt voksede og endog ledsagedes af lette hallucinationer, blev hun indlagt til observation på sygehuset. Her genvandt hun meget hurtigt sin ligevægt i sindet. Halvanden måned senere blev hun sat tilbage i cellen og havde i denne tid haft en gennemsnitlig daglig vægtforøgelse af 87,7 gram. Hendes appetit var i den følgende halvanden måned meget stor, hun fortærede c. $1\frac{1}{2}$ portion brød og middagsmad, tiltog herunder først 122 gram, i de sidste tre dage endog 291,6 gram daglig og blev enorm fed. Sindet, der hidtil havde været i ligevægt, blev derefter atter lidt trykket, og hun havde i en uge mindre appetit (nød kun $\frac{1}{4}$ af den reglementerede portion); samtidig tabte hun 15,6 gram daglig i vægt. I de følgende 27 dage spiste hun alt brødet og i reglen middagsmaden op, hun vandt da atter 32,4 gram daglig, fedmen tog derefter noget af, appetiten blev mindre, hun spiste kun halvt op, vandt endnu i de første dage 15,6 gram daglig, men tabte derefter i de følgende 19 dage 125 gram daglig; appetiten tiltog så lidt i 4 uger, men da hun dog kun fortærede $\frac{2}{3}$ portion, vedblev hun at tabe først 35,7, senere 26,7 gram daglig. Såsnart hun i de følgende tre uger købte lidt sukker, fortærede hun al sin middagsmad og $\frac{2}{3}$ portion brød og tiltog herved 95,2 gram daglig. Hun ophørte da med tillæget, fortærede knap den reglementerede portion og tabte så i de første 4 uger 98,2, i de næste 4 uger 22,3 og i den derpå følgende uge endog 160,7 gram daglig. Tabellen side 27 giver en sammentrængt oversigt over de nævnte vægtforhold.

Grafisk ere de udtrykte i den tilhørende kurve, side 29.

Den omstændighed, at fangerne i visse perioder af straffetiden eller ved en vis måde at afsone straffen på kunne vedligeholde deres vægt eller endog forbigående tiltage i vægt, tør altså hverken betragtes som noget bevis for, at kosten i og for sig er tilstrækkelig, eller at denne eller hin periode, dette eller hint system er uskadeligt. Omvendt tør man heller ikke slutte, at en given periode i straffen i og for sig medfører fare, fordi der på dette tidspunkt noteres et vægttab af en nogenlunde betydelig størrelse. I forbindelse med, hvad ovenfor er bemærket desangående, må det endnu være mig tilladt at tilføje et par ord an-

gående *den måde, hvorpå vægtbestemmelserne ere blevne benyttede* i de statistiske sammenstillinger til belysning af visse perioders eller systemers skadelighed.

Vejningen foretages i almindelighed her som andensteds regelmæssigt ved indsættelsen, tre måneder senere og derefter hvert halve år samt ved løsladelsen. Som målestok for fangerens sundhedstilstand har man da valgt forskellen mellem hver periodes slutningsvægt og vægten ved indsættelsen. Denne forskel skulde være et ligefrem udtryk for periodens større eller mindre fare, gennem den skulde man ligefrem kunne aflæse det anvendte straffesystems indflydelse på individets ernæringstilstand. Jeg skal ikke opholde mig ved den omstændighed, at perioder på et halvt år både i og for sig ved deres betydelige længde og ved at stilles sammen med perioder af mindre udstrækning blive misvisende. Begge fejl kunne jo let rettes. Større betydning har det, at man ikke uden videre har ret til at betragte den periode som den farligste, der ender med den største negative forskel fra indsættelsesvægten. Det tidspunkt, da ernæringsvirksomheden og stofskiftet lider mest, ligger langt fra altid her, og skønt det skal indrømmes, at faren ofte først viser sig i den pågældende periode, så turde den egenlige fare — hvad enten denne nu alene skyldes kosten eller tillige straffen eller systemet — rettere være at søge på langt tidligere tidspunkter. Som eksempel skal jeg anføre et vægtskema, der med uvæsenlige modifikationer iagttages i talrige tilfælde.

Vægt ved indsættelsen	60000 gram
— efter 3 måneder	65000 —
— — 9 —	58000 —
— — 1 $\frac{1}{4}$ år	54000 —
Ved løsladelsen efter 1 $\frac{1}{2}$ år	53500 —

Med ovennævnte vægtforskelle som målestok har man af en række tilfælde som dette draget den slutning, at det er efter udløbet af det første år, at fangerne udsættes for alvorlig fare. Nærmere beset viser imidlertid vægtske-

maet noget nær det modsatte. Den gennemsnitlige daglige vægtforandring er nemlig:

i første periode (92 dage)	+ 54,3	gram
i anden do. (181 —)	÷ 38,6	-
i tredje do. (184 —)	÷ 21,7	-
i fjerde do. (92 —)	÷ 5,4	-

Altså netop fra den 9de måned en tiltagende bedring i ernæringsvirksomheden, der i den periode, der endte med det største absolute vægttab, endog var forholdsvis stor. Det er i den anden periode, at ernæringen — efter vægten at dømme — har lidt mest. Havde man foretaget hyppigere vejninger, vilde man måske endog have fundet — hvad jeg i lignende tilfælde har set — at det væsentligt var de første måneder af anden periode, der bragte det største daglige vægttab.

Vægtforholdene i skemaet ere udtrykte grafisk i kurven nr. 1, side 28. Det er den typiske form, under hvilken talrige tilfælde kunne henføres. Som alt bemærket er det nu ganske vist muligt, at der trods fremgangen i ernæringsvirksomheden kan optræde forstyrrelser af sundheden i fjerde periode eller, når fangen bliver i anstalten, endog først senere efter endnu kendeligere fremgang, således at kurvelinien har nået langt højere op mod indsættelsesvægten. At organismen ikke længere kan tåle de forholdsvis små daglige vægttab, skyldes imidlertid væsentligt den store ubalance på det tidlige trin af straffen. Forsåvidt der overhovedet indtræder nogen fare for sundheden, kan den altså vise sig på forskellige tidspunkter; stedse antager den dog ved denne kurveform et nogenlunde akut forløb. Det samme gælder imidlertid, hvor vægtskurven har en anden hovedform, der er typisk for en hel række tilfælde. En betragtning af denne vil give samme resultat med hensyn til vægtdifferencens værdi som målestok for faren ved straffen.

Ved samme indsættelsesvægt som i forrige eksempel vil vægtskemaet vise følgende:

Vægt ved indsættelsen	60000	gram
— efter 3 måneder	65000	-
— — 9 —	64500	-
— — 1½ år	63500	-
Ved løsladelsen efter 1½ år	60000	-

Med den absolute vægtdifference som målestok vil man her ikke have nogen formodning om, at man kan have et meget alvorligt tilfælde for sig. Efter 1½ års forløb er fangen ikke engang nået ned under indsættelsesvægten. Beregningen af den gennemsnitlige daglige vægtforandring viser imidlertid:

i første periode (92 dage)	+ 54,3	. . . gram
i anden — (181 —) . . .	÷ 2,7	-
i tredje — (184 —) . . .	÷ 5,4	-
i fjerde — (92 —) . . .	÷ 38,0	-

altså en meget betydelig forværrelse i ernæringstilstanden. Muligvis have de tilfælde, hvor vægtforandringen følger denne kurvetyper — se kurven nr. 2, side 28 — endog en mindre god prognose end de tidligere omtalte. Forsåvidt der ikke måtte indtræde en ligevægtstilstand, vil faren for sundheden ikke altid udeblive, indtil vægten er nået ned under indsættelsesvægten. Blandt de individuelle forhold, der her som overalt komme i betragtning, spiller det tilfældige ved indsættelsesvægten naturligvis en betydelig rolle. Når denne således i et tilfælde, der følger den første kurvetyper, er langt over den ubekendte, individuelle gennemsnitsvægt, og i et, der følger den anden typer, er langt under denne, vil prognosen i det første tilfælde trods et stort absolut vægttab stille sig endnu gunstigere, end den alt må formodes at være, når alene henses til det gennemsnitlige daglige vægttab.

Hvad enten nu *ernæringsforstyrrelsen* forløber under den ene eller den anden af de her omtalte typiske former, lærer erfaringen, at den kan udjævnes eller dog tåles af organismen uden blivende forstyrrelser af sundheden. Snart skyldes dette den omstændighed, at straffetiden ophører på

det kritiske punkt, eller at selve krisen på grund af gunstige individuelle omstændigheder ikke bliver så truende, snart ligger det i, at det lykkes at gribe ind på det rette tidspunkt med en forbedring af kosten eller ved at fjerne andre ugunstige hygiejniske emner. Hvor ernæringsforstyrrelserne overhovedet medføre andre symptomer end vægttabet, vise disse sig ved begge vægtkurver i den skikkelse, der er bekendt fra fængselsberetningerne under navnet „medtagethed“. Jeg har tidligere¹⁾ haft lejlighed til at omtale denne tilstand og henledet opmærksomheden på, at den i høj grad ligner en ufuldstændig inanitionstilstand. Den kan indtræde noget tidligere eller senere, men vistnok hyppigst i straffens andet år. Er den først begyndt, antager den hurtigt iøjnefaldende kendemærker og forløber i det hele nogenlunde *akut*. Da den tilmed fornemmelig iagttages hos unge kraftige individer, der ikke tidligere have været straffede, og da forløbet sikkert påskyndes og forværres ved forskellige forhold, der ere uadskillelige fra gennemførelsen af cellestraffen, er det naturligt, at den fortrinsvis træffes i cellefængslet, ligesom at den i det hele har vakt mere opmærksomhed end de talrige *kroniske* ernæringsforstyrrelser, der som følge af de samme ugunstige hygiejniske vilkår udvikle sig i fængslerne, men ganske vist på en mere umærkelig måde og naturligvis fortrinsvis i fællesfængslerne, hvor de lange straffetider gennemgående afsones. De vægtkurver, der optegnes i sådanne kroniske tilfælde, begynde jevnlige med en større eller mindre stigning; det senere fald er mindre brat, og det er i almindelighed først ved at forfølge dem gennem flere år af straffetiden, at man får de to typiske former frem, og disse brydes jevnlige med større eller mindre afvekslinger på kurvelinien. Iøvrigt viser ernæringsforstyrrelsen sig her væsentligt ved de samme symptomer som i den akutte form. Svækkelsen,

¹⁾ Se min beretning til det kgl. sundhedskollegium angående cellestraffens indvirkning osv. Kjbh. 1871.

matheden og formindskelsen af arbejdsdygtigheden kunne med tiden blive ligeså store, de ledsages jævnligt af menstruationsforstyrrelser, af lidelser af lymfekar og kirtler og give fangerne det bekendte anæmiske, kakektiske fængsels-udseende¹⁾. Begge former svække i høj grad fangens evne til at modstå tilfældige akutte sygdomme og bidrage sikkert væsentligt til udviklingen af latente sygelige dispositioner (tuberkulose, ftisis). At den akutte form, som jeg alt tidligere har henledet opmærksomheden på, spiller en rolle for udviklingen af de psykoser, der optræde i fængslerne, har jeg fået bekræftelse på i tilfælde, jeg senere har iagttaget.

Foruden de alt omtalte væggtabeller og kurver vil man side 30-34 finde en lille samling vægtkurver tilføjet, der på forskellig måde kunne tjene til orientering i de her berørte forhold. De ere udvalgte blandt flere hundrede kurver og vedrøre — hvor det modsatte ikke udtrykkeligt er bemærket — kun sådanne tilfælde, i hvilke kurven ikke har været underkastet forstyrrende indflydelse af sygelige tilfælde, der enten vare medbragte til anstalten eller, forsåvidt de optrådte under straffetiden, vare tilfældige og uafhængige af de her omtalte ernæringsforstyrrelser.

Hvad angår spørgsmålet om den måde, hvorpå man hensigtsmæssigst bør imødegå følgerne af disse eller lignende mangler ved ernæringen, da kan man ganske i almindelighed gå en af to veje. Enten kan det overlades til lægen i hvert enkelt tilfælde at forordne det tillæg, han måtte anse for nødvendigt, eller man kan søge at få et nogenlunde pålideligt skøn om de grupper af tilfælde, i hvilke et sådant tillæg til kosten ordenligvis bør anvendes for derefter at bestemme en „reglementeret“ forbedring af kosten for disse.

Som bekendt har man i de senere år andensteds, hvor der er påvist lignende ulemper af straffefuldbyrnelsen, valgt

¹⁾ Se iøvrigt mine udtalelser angående sundhedstilstanden i „Beretning fra Kontoret for Fængselsvæsenet“ for 1873—78, side 68—83.

den sidste vej. Foruden den reglementerede „husets kost“ og „sygekosten“ er der blevet indrettet en reglementeret „mellemkost“. For denne fremgangsmåde taler, at man her hindrer lægen i ved sin ordination jævnlig at gribe ind i et reglementeret forhold, der udgør et væsentligt element i straffen, og hvis uniforme overholdelse har sin store betydning for livet og disciplinen i fængslet — et indgreb, der tilmed ofte af fangerne må opfattes som vilkårlig begunstiggelse. Såvidt mig bekendt har man hidtil følt sig tilfreds med denne foranstaltning.

Herhjemme — hvor det hele spørgsmål har været genstand for fængselsbestyrelsens varmeste interesse — har man valgt den første vej. Lægerne ved straffeanstalterne og fængslerne kunne, forsåvidt de anse det nødvendigt, give tillæg til den reglementerede fangekost, mælk, sigtebrød, extramiddag, og slige tillæg benyttes i ikke ringe omfang i forbindelse med styrkende medicin, levertran og lignende. Jo mindre reglementeret forholdet er og med jo større liberalitet ethvert krav imødekommes, desto større opfordring er der sikkert for lægerne til at søge nogenlunde ensartede regler for anvendelsen og til at opkaste spørgsmålet om, i hvilken udstrækning kostforbedringen måtte være tilrådelig.

Besvarelsen afhænger naturligvis af den rækkevidde, man overhovedet tror at burde indrømme hygiejnens krav. At disse ikke bør tilfredsstilles på ethvert punkt og vel ikke på noget punkt kunne tilfredsstilles fuldt ud, hvor et straffearbejde skal gennemføres, ligger klart for dagen. Gennemgående ligger grænsen vel der, hvor disse krav komme i kollision med hensynet til opnåelsen af øjemedet med straffen, og det tør vel ved undersøgelsen og udmålingen af fejlene på et punkt være tilladt at tage i beregning, at fængselslivet på mange punkter tilbyder en stor mængde individer så gunstige hygiejniske betingelser i forhold til, hvad de finde udenfor, at en mulig skadelig indflydelse kompenseres kendeligt derved. På den anden side

følger det af sig selv — og det gælder i fuldt mål om det her omhandlede spørgsmål om kosten — at intet forhold bør være ordnet således, at det gennem hygiejniske mangler jævnlig kommer til at lægge hindringer i vejen for en fuld gennemførelse af straffen. Fangen må sættes i stand til at komme igennem hele straffetiden uden blivende fare for sundheden udover straffen og uden at der i selve fængslet udvikles forbigående forstyrrelser af sådan beskaffenhed, at øjemedet med straffen ikke kan nås.

Med disse krav for øje vil der ikke kunne være tale om at foretage nogen kostforbedring for alle fanger, navnlig da hverken for de talrige cellefanger, der blive inddømte på kort tid — med en afsoningstid i fængslet af indtil 1 år — eller for den store mængde fællesfanger. Undtagelsesvis vil der naturligvis mellem dem kunne forekomme tilfælde, i hvilke der må tages særlige hensyn; hertil høre navnlig de, der medbringe tydelige sygelige dispositioner. Som regel bør det vistnok gælde, at en kostforbedring *kun kommer til anvendelse for cellefanger, der skulle tilbringe over et år i anstalten, samt for yngre, ikke tidligere straffede fællesfanger med straffetid af over 2 år.* Både disse og hine bør have forbedringen ligefra indsættelsen. Medens cellefangerne næppe kunne undvære den gennem hele straffetiden, vil erfaringen rimeligvis lære, at de fællesfanger, hvorom her bliver tale, senere hen i straffen, efter forløbet af nogle år ville kunne nøjes med den *nu* reglementerede kost.

CHR. TRYDE.

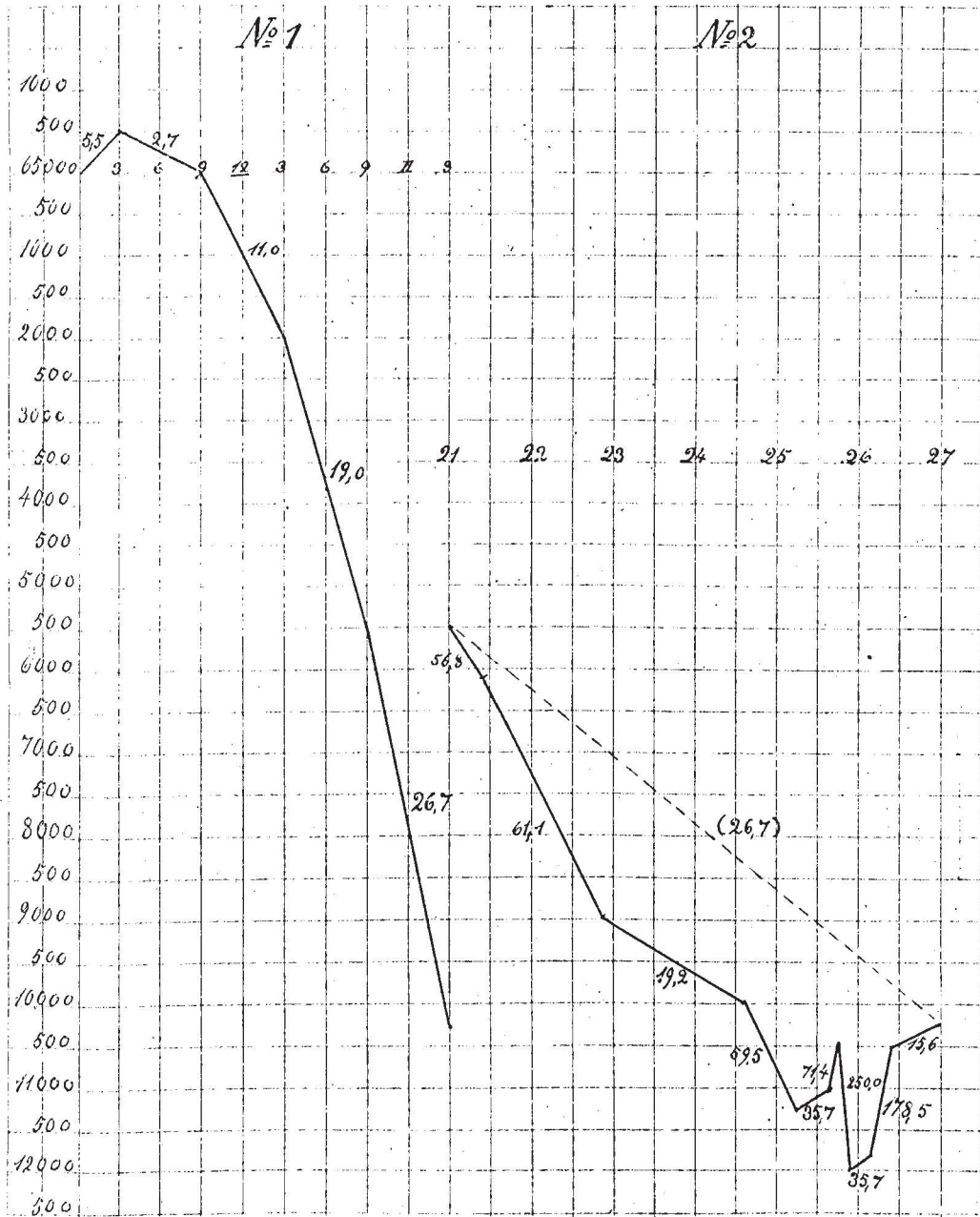
Forklaring til tavlerne side 24—34.

- Side 24. Nr. 1. Fællesfange, nr. 56, indsat d. $\frac{7}{3}$ 75, jfr. side 7. De tilhørende vægtkurver side 25.
 Nr. 2. Fællesfange, nr. 270, indsat d. $\frac{4}{3}$ 77, jfr. side 8. De tilhørende vægtkurver side 26.
- 25. Nr. 1. Vægtkurve for ovennævnte fange, nr. 56.
 Nr. 2. Detailler af samme kurve fra 21de til 27de måned.
- 26. Nr. 1. Vægtkurve for ovennævnte fange, nr. 270.
 Nr. 2. Detailler af samme kurve fra 3die til 12te måned.
- 27. Cellefange, nr. 151, indsat d. $\frac{1}{3}$ 77, jfr. side 15. Den tilhørende vægtkurve side 29.
- 28. To skematiske vægtkurver, jfr. side 17 og 18.
- 29. Vægtkurve for ovennævnte fange, nr. 151.
- 30. Nr. 1. Fællesfange, nr. 7, 27 år, indsat i tugthus på livstid d. $\frac{1}{3}$ 73 (barnemord).
 Nr. 2. Cellefange, nr. 206, 22 år, indsat på 4 år i forbedringshus d. $\frac{1}{4}$ 74 (barnefødsel i dølgsmål og fostermord). Tvivlsom begyndende ftisis, hvorfor ved \times rigelig kostforbedring. Alt fra 9de måned levertran.
- 31. Nr. 1. Cellefange, nr. 294, 18 år, indsat på 8 måneder i forbedringshus d. $\frac{2}{3}$ 77 (tyveri). Ved \times ... tydelig sindssygdom, rimeligvis medbragt til anstalten. Helbredelse ufuldstændig. Ved hver kurvestigning kostforbedring.
 Nr. 2. Cellefange, nr. 174, 22 år, indsat på 5 år i forbedringshus d. $\frac{2}{5}$ 75 (barnefødsel i dølgsmål og fostermord). Ved hvert fald af kurven stærkt formindsket madlyst. Ved \times rigelig kostforbedring i en uge, derefter god madlyst til husets kost med tillæg af sukker.
- 32. Nr. 1. Cellefange, nr. 154, 34 år, indsat på 5 år i forbedringshus d. $\frac{1}{2}$ 74 (barnefødsel i dølgsmål og fostermord). Ved \times ... \times kostforbedring.
 Nr. 2. Cellefange, nr. 171, 23 år, indsat på 5 år i forbedringshus d. $\frac{2}{3}$ 75 (samme forbrydelse). Ved \times ... \times kostforbedring.
- 33. Nr. 1. Cellefange, nr. 184, 22 år, indsat på 4 år i forbedringshus d. $\frac{3}{7}$ 76 (samme forbrydelse). Ved 1.....) sindssygdom, helbredet. Kostforbedring. Ved 2.....) lungebetændelse. Ved 3.....) nyrebetændelse. Død.
- 34. Nr. 1. Fællesfange, nr. 129, 42 år gl., indsat på 3 år i tugthus d. $\frac{1}{3}$ 74 (tyveri, bedrageri). Ved \times lungebetændelse, ftisis, død.
 Nr. 2. Cellefange, nr. 223, 21 år, indsat på 2 år i forbedringshus d. $\frac{2}{4}$ 77 (barnefødsel i dølgsmål og fostermord). Ved \times lungebetændelse, ftisis, død.

Angående kurverne side 30—34 se iøvrigt foran side 20. Tallene ved kurvens begyndelse angive vægten ved indsættelsen i anstalten, ved de enkelte afsnit af kurvelinien den gennemsnitlige daglige vægtforandring i det tidsafsnit, der aflæses på den horizontale linie med angivelse af måneder og år. Tallene til venstre i den vertikale række angive vægtforøgelsen eller formindskelsen. Alle vægtangivelser i gram.

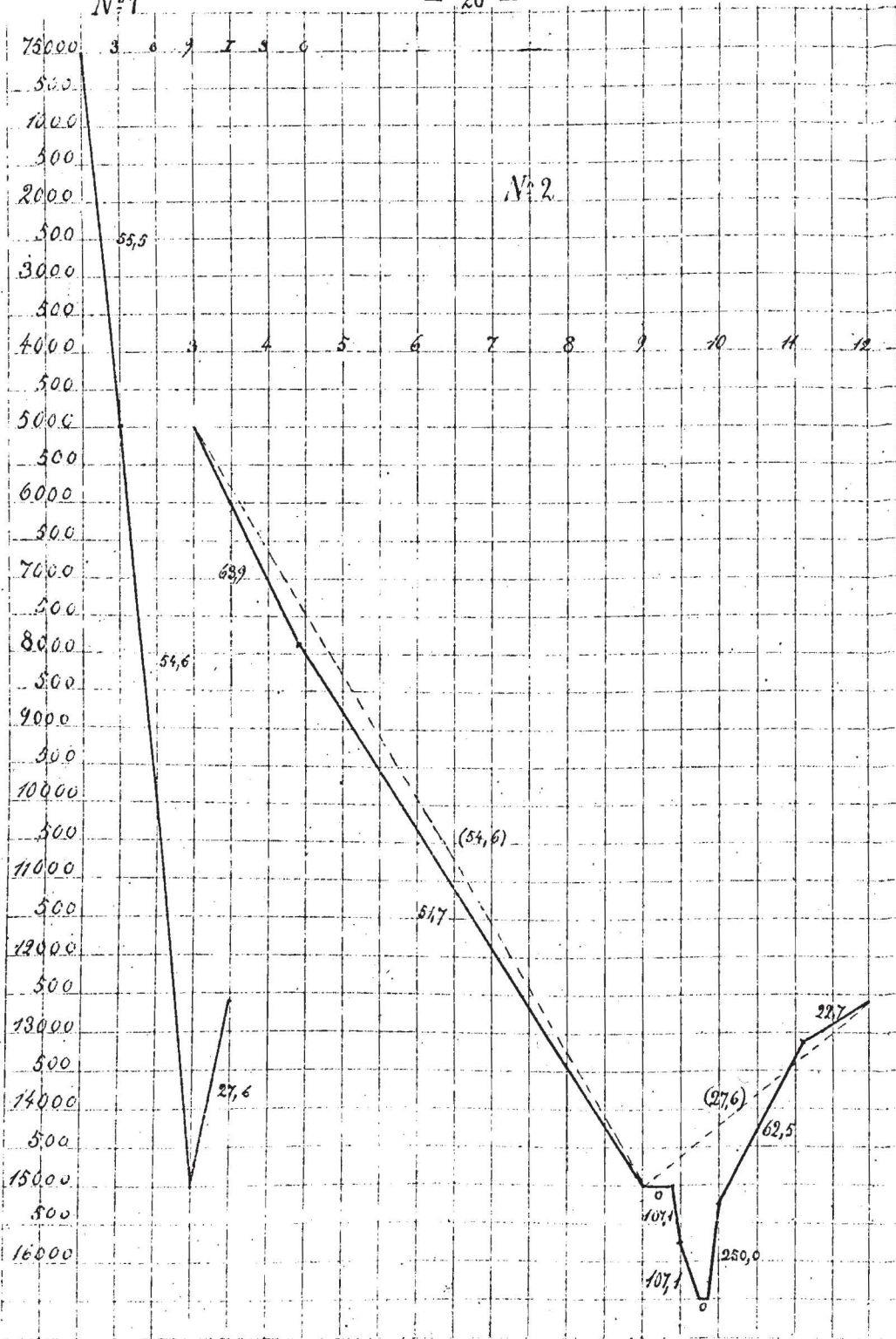
N° 1

Datum når volet	Ophold i Anstalten			Vægt Gram	Forskjel fra Begyndelses vægt		Forandring i Vægt i Gram			Gennemsnit- lig daglig Vægt forandring i Gram		
	A	M	D		+	-	M	D	tiltag	aftag	tiltag	aftag
28.	12	75		65,000								
"	3	76	3	65,500	500		90	500			5,5	
"	9	"	9	65,000			184		500			2,7
"	3	77	1 3	63,000		2000	181		2000			11,0
"	9	"	" 9	59,500		5500	184		3500			19,0
4.	10	"	" "	58,875		6125	11		625			56,8
20.	11	"	" 10	56,000		9000	47		2875			61,1
11.	1	78	2	55,000		10000	52		1000			19,2
1.	2	"	" 1	53,750		11250	21		1250			59,5
8.	"	"	" "	54,000		11000	7	250			35,7	
15.	"	"	" "	54,500		10500	7	500			71,4	
21.	"	"	" "	53,000		12000	6		1500			250,0
28.	"	"	" 2	53,250		11750	7	250			35,7	
7.	3	"	" "	54,500		10500	7	1250			178,5	
23.	"	"	" 3	54,750		10250	16	250			15,6	
N ^o 2												
	A	M	D	Gram	+	-	M	D	tiltag	aftag	tiltag	aftag
6.	1	77		75,000								
"	4	"	3	70,000		5000	90		5000			65,5
19	5	"	4	67,250		7750	43		2750			63,9
6.	10	"	9	60,000		15000	140		7250			51,7
15	"	"	"	60,000		15000	9					
22	"	"	"	59,250		15750	7		750			107,1
29	"	"	"	58,500		16500	7		750			107,1
1.	11	"	"	58,500		16500	3					
6	"	"	10	59,750		15250	5	1250			250,0	
9	12	"	11	61,875		13125	34	2125			62,5	

№1

- 26 -

Datum når veiet	Ophold i Anstalten			Vægt Gram	Forskelt fra Besynderles vægt		Forandring i Vægt Gram		Gennemsnitlig døglig Vægtfor andring i Gram			
	A	M	D		+	-	M	D	tiltæg	afteg	tiltæg	afteg
17. 6. 77				62,375								
2. 8. "	1.			66,500	4,125		47	4,125			87,7	
13. 9. "	2.			71,625	9,250		42	5,125			122,0	
16. " "	3.			72,500	10,125		3.	875			241,6	
24. " "	"			72,375	10,000		8		125		15,6	
21. 10. "	4.			73,250	10,875		27	875			32,4	
6. 11. "	"			73,500	11,125		16	250			15,6	
25. " "	5.			71,125	8,750		19		2375		125,0	
9. 12. "	"			70,625	8,250		14		500		35,7	
23. " "	6.			70,250	7,875		14		375		26,7	
13. 1. 78.	"			72,250	9,875		21	2000			95,2	
10. 2. "	7.			69,500	7,125		28		2750		78,2	
10. 3. "	8.			68,875	6,500		28		625		22,3	
17. " "	9.			67,750	5,875		7		1,125		160,7	

